

Attitydundersökning om yrkesutbildningen 2018

Huvudsakliga slutsatser

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Forskningsens syfte och genomförande

- Forskningen har genomförts av IROResearch Oy på uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet och Skills Finland rf i oktober-december 2018.
- Forskningen är en fortsättning på de forskningar som genomförts under åren 2007, 2010, 2013 och 2016.
- Forskningens syfte var att utreda attityden om yrkesutbildningen och olika målgruppers **uppfattningar, åsikter och erfarenheter om yrkesutbildningen**.
- Forskningen innehöll både en kvalitativ och en kvantitativ del.
- För den kvantitativa delen samlades informationen in genom telefonintervjuer.
- Det intervjuades
 - niondeklassister i grundskolan (300)
 - deras föräldrar (150)
 - studiehandledare i grundskolan (100)
 - unga som studerar för andra året inom yrkesutbildningen eller vid gymnasium (600)
 - vuxna som studerar inom yrkesutbildningen
 - personalansvariga vid företag med över fem anställda (100).
 - För den kvalitativa delen samlades informationen in genom 52 personliga intervjuer i Helsingfors, Åbo, S:t Michel och Uleåborg regioner.

Attityden om yrkesutbildningen var i regel positiv

- Attityden om yrkesutbildningen var i regel positiv i alla av forskningens målgrupper
- Yrkesutbildningen
 - ger grundläggande kunskaper och kunnande för olika yrken och arbetslivet
 - ger formell möjlighet till fortsatta studier
 - är praktisk, nyttig, mångsidig och flexibel
 - passar dem som vet vad de vill studera/göra i arbetslivet
 - passar dem som upplever att konkret sysselsättning är ett passligt sätt att lära sig för en själv.
- Ur studerandes perspektiv är de viktigaste faktorerna i att utbildningen är framgångsrik att hitta rätt yrke/bransch som intresserar en och studera det.
- Den mest positiva attityden om yrkesutbildning har de unga som studerar (för andra året) inom yrkesutbildningen.
 - Majoriteten av har den studieplats de önskat sig.
 - Studierna har motsvarat förväntningarna och önskemålen (studierna upplevs vara mera avspända och fria än grundskolan eller gymnasiet).
 - Det anses att studier som innehåller mycket inläring vid arbetsplatsen förbereder en väl till ett yrke.

Yrkesutbildningen jämfört med andra huvudalternativ

Utbildningsalternativ efter grundskolan	Vad man får	Grundläggande förväntningar	Studierna	Vem passar studierna till	Social åtråvärldhet
Yrkesutbildningen	<ul style="list-style-type: none"> • Yrkeskompetens, konkreta förmågor, kunskap och kompetens att agera i ett yrke och bli anställd • Formella möjligheter till fortsatta studier 	<ul style="list-style-type: none"> • Klar bild om yrket/branschen som intresserar en 	<ul style="list-style-type: none"> • Lugnare och mindre press än gymnasiet, mindre prov och böcker • Praktiskt, mycket inläring vid arbetsplatsen vilket förbereder en inför arbetslivet 	<ul style="list-style-type: none"> • För praktiskt lagda som gillar att jobba med händerna • För de som lär sig genom att göra och inte gillar att läsa 	<ul style="list-style-type: none"> • Social status för själva utbildningen/examen är låg • Möjligt att uppnå en bra position genom det kunnande som erbjuds
Gymnasiet	<ul style="list-style-type: none"> • Utmärkta möjligheter för fortsatta studier • Internationell kompetens • Allmänbildande • Mera tid att tänka på yrkesval 	<ul style="list-style-type: none"> • Tillräckligt högt medeltal 	<ul style="list-style-type: none"> • Mentalt krävande, trycket och stressen bekymrar 	<ul style="list-style-type: none"> • För de som gillar att läsa och skriva • De som har högskoleutbildning som klart mål 	<ul style="list-style-type: none"> • Den tydligaste och starkaste institutionen, därför oftast första valet • Grund för levnadsstandard, uppskattning och god samhällsposition
Dubbelexamen	<ul style="list-style-type: none"> • Yrkeskompetens • Utmärkta möjligheter för fortsatta studier • Allmänbildande 	<ul style="list-style-type: none"> • Klar bild om yrket/branschen som intresserar en • Tillräckligt högt medeltal 	<ul style="list-style-type: none"> • Arbetsam och krävande, särskilt om dubbelexamen genomförs vid två olika institutioner • Lokala skillnader mellan praktiska möjligheter och genomförandet 	<ul style="list-style-type: none"> • De som gillar att jobba med händerna, som har god studieteknik, stark motivation, god tidshanteringsförmåga • Dem som har en plan att fortsätta till högskolestudier 	<ul style="list-style-type: none"> • Studentexamen har stark social status • Att inleda gymnasiestudier kan vara en kompromiss på hemmafronten

Yrkesutbildningen når inte samma uppskattning som gymnasiet

- Arbetsgivare uppskattar yrkesutbildningen, men det konstateras att det finns stora skillnader mellan individers kunnande, självstyre, kontroll över arbetslivets baskunskaper samt inlärningsförmågor och därmed beredskap för fortsatta studier.
- Utbildning på hög nivå anses vara en grund för livskvalitet, uppskattning och god samhällsklass. Enligt studiehandledarna betonas detta särskilt hos invandrarfamiljer.
- Av denna orsak upplevs gymnasiet vara ett **ytterst väl uppskattat** studiealternativ i en tydlig majoritet av målgrupperna.
- Av grundskolans niondeklassister anser 44 % att gymnasiet är ytterst väl uppskattad och 7 % att yrkesutbildningen är **ytterst väl uppskattad**.

Yrkesutbildningen behövs, men den måste hänga med samhällets och arbetslivets utveckling

- Yrkesutbildningens framtid ser i regel ljus ut enligt alla målgrupper.
- Det finns alltid ett behov av arbetskraft med yrkesutbildning.
- Finland ”fungerar inte heller i framtiden med endast magistrar”.
- Utbildningen måste anpassa sig till arbetslivets och samhällets förändringar på ett praktiskt och flexibelt sätt.
- Tyngdpunkten inom yrkesutbildningen bör vara vid vad som är viktigast.
- Yrkesutbildningens resursers tillräcklighet och utbildningens kvalitet orsakar oro.
- Studerande inom yrkesutbildningen är en mycket mångfaldig grupp. Det finns oro över värnandet över de studerandes studiemotivation och engagemang.

Samma önskemål stiger fram hos alla målgrupper

- **Studiernas mängd och kvalitet**
 - Tillräckligt med närundervisning, personlig handledning och stöd för de studerande vid läroanstalter och arbetsplatser.
 - Ökande av konkret samarbete på lång sikt mellan läroanstalter och företag: praktiska projekt
 - Regelbundna och fulla studie-/arbetsdagar och genom detta kortare och mera koncentrerade studier
- **Att binda de studerande till läroanstalten och varandra** (samhörighet/gruppanda)
- **Att öka yrkesutbildningens uppskattning och önskvärdhet**
 - De unga tilltalas som individer – man vill inte vara i yrkesskolan utan ”förverkliga sin egen dröm”
 - Profilerings och branding av läroanstalter, exempelvis S:t Michels skogsbransch, i Helsingfors Perho och Business College Helsinki
- **Att höja målorienteringen och kravnivån av de utexaminerade för att försäkra kompetensnivån och öka utbildningens uppskattning** (exempelvis inträdes-, eller lämplighetsprov inom vissa branscher)

Det är viktigt att studera och man vill klara sig i studierna

- Den allmänna motivationen för studier är hög, eftersom studier ses som en nödvändighet för att komma in i arbetslivet inom alla studerandegrupper.
- Grundskolans niondeklassister, de unga som är inom yrkesutbildningen samt vuxenstuderande har alla samma påstående som de håller med om:
 - Att studera är viktigt för att klara sig i arbetslivet
 - Det är viktigt för mig att klara mig bra i mina studier.
- Inom påståendena ”studierna är intressanta” och ”att studera är trevlig” finns det ganska tydliga skillnader mellan de olika målgrupperna.
 - Elever i grundskolans nionde klass anser att deras nuvarande studier är mindre intressanta och trevliga än andra.
 - De unga som studerar inom yrkesutbildningen anser att studierna är mera intressanta och trevliga.
 - Vuxenstuderande anser att studierna är mera intressanta och mera trevliga än andra. De är nöjda och motiverade och skulle göra samma val på nytt.

Att hitta en intressant bransch är den viktigaste faktorn i att välja yrkesutbildning

- Grundläggande kriterium kring valet av utbildningsalternativ är den egna personligheten, tendenser och motivationer samt sätt att lära sig.
- Valen beror på vad medeltalet räcker till, för vuxna även av finansieringsmöjligheterna.
- Att hitta en intressant bransch har en stor påverkan på studiernas gång och senare framgång i arbetslivet.
- Gymnasiet har ett ganska tydligt försprång i attraktionskraft när man granskar åsikter bland niondeklassister och deras föräldrar. Gymnasiet är ett enkelt och klart val när medeltalet räcker till det.
- I praktiken kan endast en stark åsikt om en intressant bransch köra förbi gymnasiet.

Inga betydelsefulla förändringar i yrkesutbildningens drivkrafter och hinder

När det gäller kommunikation om yrkesutbildningen är inkluderande kanaler de bästa

- Majoriteten (ca. 85 %) av grundskolans niondeklassister och deras föräldrar anser att de fått tillräckligt med information om yrkesutbildningen.
- Studiehandedarnas och de övriga lärarnas roll är betydande. Att bekanta sig personligen med studerande och handledning som beaktar personliga önskemål och tendenser är viktigt för de unga.
- Dessutom vill de unga ha information om yrken och utbildningen av vänner, syskon, föräldrar och övriga närstående.
- Olika alternativ borde snarare presenteras genom att de visas och det berättas om den, än att det läses om dem.
- Det bästa är när det berättas om studerandet och yrken genom unga studerande. Så får man fram relevanta åsikter och uppmuntrar till frågeställning.
- Av de olika kommunikationskanalerna fungerar exkursioner till läroanstalterna, studieprövningar, träffar med studerande som avlägger en yrkesinriktad examen samt besök hos lokala företag bra.

Vilken sorts information har grundskoleelever (och deras föräldrar) önskat sig om yrkesutbildningen?

- Vilka studiealternativ som finns?
- Vilka yrkesläroanstalter finns det?
- Vilka saker studeras det och hur går studierna till (i de alternativ som intresserar)?
- Hur ser en normal studiedag ut?
- Hur mycket består studierna av praktik/studier vid arbetsplats, hur mycket teori?
- Hur är det att arbeta inom olika yrken (i de alternativ som intresserar)?